Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

3-йил чиқиши
27 АПРЕЛЬ 1968 й.
ШАНБА
№ 99 (558).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Маданий-оқартув ишлари савиясини оширайлик!

Яқинда шаҳар партия комитетининг мажлислар залига адабиёт ва санъат арбоблари, касаба союз ва комсомол ходимлари, маданий оқартув муассасалари раҳбарлари йиғилишди. Улар бу ерга клуб, кутубхона, бадиий коллективларнинг меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашдаги ишларини янада яхшилаш масаласида гаплашиб олишга тўпланишди.

Шаҳар партия комитетининг секретари Р. Бобожонова янги одамни тарбиялашда маданий оқартув муассасаларининг роли ҳақида доклад қилди. Ундан сўнг сўзга чиққан Октябрь ва Ленин район партия комитети секретарлари Т. Мирзаахмедов ва И. Мельниковалар, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг маданият бошқармаси бошлиғи Р. Алимов, кинолаштириш бошқармасининг бошлиғи Ш. Файзиев ва бошқалар клуб, кутубхона, бадиий ҳаваскорлар ишларида жорий этилган янгиликлар ҳақида батафсил гапиришди, келгуси режалари тўғрисида фикр алмашишди.

Сўзга чиққанлар маданият университетлари, бадиий советлар, чуқур ва мазмундор асарлар, таниқли одамлар билан учрашувлар бу ишда катта аҳамиятга эга эканини қайд қилишди.

Кенгаш қатнашчилари шаҳар маданий оқартув муассасалари ходимларига қарата мурожаат қабул қилишди.

Маданият ходимлари шаҳар кенгаши қатнашчиларининг Тошкент шаҳри маданий-оқартув муассасаларининг барча ходимларига

Мурожаати

Ҳурматли дўстлар, барча маданият ходимлари!

Совет Ватанимиз бундан беш ой илгари Улуғ Октябрнинг ярим асрлик тўйини тантана қилди. Ҳозир Ўзбекистон пойтахтининг меҳнаткашлари беш йилликнинг учинчи йили режаларини муддатидан илгари бажариш, К. Маркс туғилган куннинг 150 йиллигини муносиб нишонлаш учун улкан ижодий кўтаринкилик билан курашмоқдалар ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини нишонлашга тайёрланмоқдалар. Маданият ходимлари коммунистик қурилиш вазифаларини адо этиш учун актив курашмоқдалар, курашчан революционер, меҳнаткаш совет кишисини тарбиялашда партияга ёрдам бермоқдалар.

Бизнинг республикамиз, шу жумладан Тошкент шаҳри ҳам халқ маорифини, фан, адабиёт ва санъатни ривожлантиришда улкан ютуқларни қўлга киритди. Тошкент шаҳрида 9 театр ва концерт ташкилотлари, 7 китоб нашриёти, 8 музей ва расм галереялари, 90 кино қурилмаси, ўзида 2,6 миллион нусха китобни тўплаган 173 кутубхона бор. Шаҳарнинг кўпчилик меҳнаткашлари ҳар куни телевизор кўради, барча аҳоли радио эшитади.

75 маданият уйи ва клублар шаҳар меҳнаткашлари ихтиёрида. Шаҳримизда ҳақиқий халқ талантлари беҳисоб кўп.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати меҳнаткашларнинг маданий эҳтиёжини қондириш учун қулай шароитларни яратиб бермоқда. КПСС XXIII съездининг қарорлари бизнинг барчамиз учун аниқ ва равшан программа бўлиб қолади. Улар барча маданият ходимлари зиммасига матбуот, радио, телевидение ва кинодан шахсни ҳар томонлама мукаммал ривожланишини таъминлаш, ғоявий бойлик, ахлоқий софлик ва жисмоний мукаммалликка эришишда тўла фойдаланишни талаб қиладилар.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига бағишланган ҳужжатларда — КПСС Марказий Комитети Тезислари, КПСС Марказий Комитетининг Бош Секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги ҳақидаги докладида, КПСС Марказий Комитетининг 1968 йил апрель Пленуми материалларида партиямиз халқ олдига, жумладан маданий-оқартув муассасалари ходимлари олдига улкан вазифалар қўйди.

Маданият ходимларининг шаҳар кенгашида биз энг муҳим проблемаларни муҳокама қилдик ва ишимизни яхшилашнинг бундан кейинги йўлларини белгилаб олдик. Биз кўп иш қилишимиз керак. Биз, маданий-оқартув муассасалари ходимларига мурожаат қилиб, айтамизки, юбилей йили тажрибаларидан фойдаланиб партия XXIII съезди қарорларини амалга ошириш, маданий қурилишни янада юксалтириш, Совет халқининг коммунистик онглилигини тағин ҳам юксалтириш учун курашайлик.

Биз, шаҳар кенгашининг қатнашчилари адабиёт, театр, музика, тасвирий санъат арбобларини чуқур мазмунли ва ёрқин формали янгидан-янги социалистик реализм асарларини яратишга чақирамиз. Социалистик воқелик, революция ва меҳнат традициялари ҳақидаги интернационализм, коммунистик идеал ғоялари билан суғорилган чуқур мазмунли китоб ва расмлар, кинофильм ва спектакллар, қўшиқ ва симфониялар янада кўпаяверсин. Улар кишиларни ватанга садоқатли, социализм ғалабаларини ҳимоя қилишга, буржуа идеологияси ва ахлоқига қарши курашишга қодир кишилар қилиб тарбияласин.

Адабиёт, театр, музика ва тасвирий санъат ходимлари ўз фаолиятларини К. Маркс туғилган куннинг 150 йиллигини, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олишга қаратмоқлари зарур.

Радио, телевидение, матбуот, босмахона ва китоб савдоси ходимлари — биз сизларга мурожаат қиламиз: радио ва телевидение эшиттиришларини мунтазам равишда яхшилаб борингиз, босиб чиқарилаётган китоблар, газета ва журналларнинг ғоявий-бадиий савиясини янада юксалтирингиз, китоб савдосини янада яхшилангиз.

Клуб, маданият ва истироҳат боғлари, кутубхона ва кино ходимлари! Маданий-оқартув муассасаларини меҳнаткашларни ғоявий тарбиялаш ва дам олиш марказларига айлантирингиз. Маданий-тарбиявий ишларни янада яхшилангиз. Ёшларни оталаримизнинг қаҳрамонлик анъаналари, илғор коммунизм қурувчилари анъаналарида тарбияланги з. Бадиий ҳаваскорлик коллективларининг ишини яхшилангиз, халқ санъатининг прогрессив анъаналарини кучайтирингиз, маҳоратини юксалтирингиз, репертуарларни кенгайтирингиз, янги совет одатлари ва байрамларини ҳаётга тадбиқ этингиз.

Биз кино ходимларини шаҳар меҳнаткашларига аъло даражада хизмат қилиш, энг яхши бадиий, хроникал-ҳужжатли ва илмий оммабоп фильмларни пропаганда қилиш, кинотеатрларни социалистик маданият ўчоқларига айлантириш учун курашга чақирамиз.

Кутубхона ходимлари, билим манбаи бўлган китобни янада тўлароқ ва кўпроқ пропаганда қилингиз. Китоб ҳар бир оилада, ҳар бир уйда кишиларнинг яқин дўсти ва маслаҳатчиси бўлиб қолсин. Кутубхона пунктларини кўпроқ очингиз.

Биз сизларга мурожаат қиламиз: музей ва расм галереясининг ходимлари! Совет Ўзбекистонининг миллий маданий ёдгорликларини тўплангиз ва эҳтиёт қилингиз. Янада ғайрат билан ишлангиз, революция ва меҳнат шуҳрати жойларига кўпроқ юришлар уюштирингиз, Тошкентнинг янги қурилишларида бўлингиз, меҳнаткашларни социалистик ватанга чексиз муҳаббат руҳида тарбиялангиз.

Биз, кенгаш қатнашчилари бутун вазифани — маданиятимизнинг моддий базасини мустаҳкамлаш ва кенгайтиришдек улкан вазифани тушунамиз. 1970 йили Тошкентда янгидан 25 маданият уйи ва клублари, 72 кутубхона, 14 кинотеатр, 12 кино қурилмаси бунёд этиш мўлжалланган. Беш йиллик охирига бориб профессионал театрлар, концерт заллари, музейлар, маданият ва истироҳат боғлари, китоб магазинлари сони янада кўпаяди. Янги цирк очилади. Чиқариладиган китоблар, журналлар, газеталар нусхаси кескин даражада кўпаяди. Шаҳримизнинг маданият ходимлари Совет Ўзбекистони халқларининг маънавий бойлигини янада кўпайтириш учун барча ишларни қиладилар.

Икки дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтилиши муносабати билан маданият ходимлари олдида янгидан-янги вазифалар пайдо бўлди.

Барча маданий-оқартув муассасалари ва ташкилотлари, кутубхона, театр, музей, кино қурилмалари, маданият ва истироҳат боғлари ўз ишларини шундай ташкил қилмоқлари кераки, меҳнаткашлар ўзларининг бўш вақтларидан оқилона ва мазмунли фойдаланишлари, маънавий бойлик тўплашишга эришишлари, билимларини бойитишлари, соғлиқни мустаҳкамлашлари, шахснинг ҳар томонлама мукаммал ривожланишига эришиш учун фойдаланишлари керак.

Кенгаш қатнашчилари совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари, хўжалик раҳбарлари, шаҳарнинг барча жамоатчилигига мурожаат қиладилар. Шаҳар жамоатчилигининг биргалашиб қилаётган ҳаракати маданий қурилишни янада кенгайтириш ва мустаҳкамлашга қаратилмоғи керак. Пойтахт аҳолисининг активлиги ва ташаббускорлиги шаҳримизни тезлик билан ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштиришга, социалистик тартиб қоидаларига амал қилиш, меҳнаткашларнинг маданий ҳаётини юксалтиришга қаратилмоғи лозим.

Кенгаш қатнашчилари Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР ҳукуматини ишонтириб айтадиларки, Тошкент шаҳрининг маданият ходимлари КПСС XXIII съездининг коммунистик қурилиш ҳақидаги қарорларини бажариш йўлида барча куч ва ғайратларини аямайдилар.

Шу кунларда шаҳримизнинг Ўзбекистон кўчасидаги етти қаватли улкан бино жадал суръатлар билан қад кўтармоқда. Бу шаҳардаги яна бир йирик маъмурий бинолардан бўлиб, бу объектни 11-баланд иморатлар қуриш трестига қарашли 17-қурилиш бошқармасининг бинокорлари бунёд этмоқдалар.

СУРАТДА: шу объектни қуришда фаол иштирок этаётган илғор пайвандчи монтажчилардан Б. Аширов ва М. Гривас ўртоқлар темир-бетон конструкцияларини пайванд этаётирлар.

Саноат корхоналарида

Ўн таклиф

Йўлдош Охунбобоев номидаги бош кийимлар фабрикаси коллективи Май олди чақириқларидан руҳланиб ҳар қачонгидан тез суръатлар билан меҳнат қилмоқда. Тикувчилар байрам арафасида харидорларнинг дидига мос бош кийимлар ишлаб чиқаришга бел боғлаганлар.

Коллектив маҳсулотни реализация қилиш биринчи квартал планини 105 процент қилиб бажарганди. Айни вақтда ишчилар апрель ойи топшириғини ўринлатиш учун ҳаракат қилмоқдалар.

Коллектив қўлга киритаётган ютуқларда рационализаторлар ва ихтирочиларнинг ҳам ҳиссаси катта бўляпти. Улар қунт ва чидам билан изланиб, кўплаб материал ва маблағларни тежаб қоляптилар. Биринчи квартал мобайнида рационализаторлик ва ихтирочилик бюросига тушган 15 таклифнинг 10 таси ишлаб чиқаришга жорий қилинди.

Илгари бош кийим учун ишлатиладиган материаллар мўл-кўл қилиб бичилиб, ортиқчаси ёнига ёки ичига қайириб юборилларди. Бичиқчилардан С. Мустақимова ва Н. Сушенколарнинг таклифи асосида ҳозир бош кийимларни бичишда исрофгарчиликка чек қўйилди ва биринчи квартал мобайнида шу йўл билан 400 метр материал тежаб қолинди. Бош кийимларни тикиш ва дазмоллашни тезлаштиришда ҳам рационализатор ва ихтирочилар киритган таклифлар қўл келди.

Коллектив шижоати

Сунъий ва натураль тери заводининг терини ошлаш цехи коллективи беш йилликнинг учинчи йилида яхши натижаларни қўлга киритяпти. Цех ишчилари биринчи кварталда планга қўшимча 25 тонна терини ошлаб, 90 минг 400 сўм соф иқтисодий фойда олдилар.

Апрель ойида коллектив планга қўшимча 18 тонна маҳсулот ишлаб чиқариб, 19 минг сўм фойда олиш учун бел боғлаган. Ишчи ва инженер-техник ходимларнинг айни вақтдаги ғайрат-шижоати бу вазифа муваффақият билан бажарилишидан дарак беряпти. Равуп Каримов, Ўктам Пўлатов, Карим Дўсматов, Уммад Тошматов, Мамахон Раҳимов каби пешқадамлар кунлик нормаларини 110-115 процент қилиб адо этмоқдалар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қошидаги Бирлашган нашриётнинг матбаачи ишчилари ҳам беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш устида фидокорона меҳнат қилаётирлар. Беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш ҳаракати Бирлашган нашриётнинг барча цехларида кенг қулоч ёйди.

СУРАТДА: муқова цехининг зарбдор машинист ишчиларидан Г. Бухоnина ва И. Гарифулина ўртоқлар ўзлари ишлаб чиқарган маҳсулотни кўздан кечиряптилар. Бу икки пешқадам ишчи аёл барча топшириқларини анча ортиғи билан адо этмоқда.

МАЙ ГУЛДАСТАЛАРИ

ПОПОПЧИЛАР ҒАЙРАТИ

КПСС Марказий Комитетининг 1 Май Чақириқларидан руҳланган бадиий каштачилик фабрикасининг қўли гул чеварлари ажойиб ғалабани қўлга киритдилар.

4 ойлик ишлаб чиқариш ва маҳсулотни реализация қилиш плани муддатидан илгари бажарилди.

Ишчилар 2 миллион 407 минг сўмлик ўрнига 2 миллион 413 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар.

— Шу кунларда апрель ойи планига қўшимча 150 минг сўмлик нафис уй рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш учун ғайрат кўрсатиб меҳнат қилмоқдамиз. Қўшимча маҳсулот бизнинг 1 Майга совғамиз бўлади, — дейди фабрика бош инженери Д. Юсупов.

Майни қутлаб

Кеч кириши билан Октябрь районидаги Владимир номли маҳалланинг янги клуби ва унинг ёнидаги қизил чойхона ҳурматли отахонлар, меҳрибон онахонлар, зиёлилар, ишчи ва хизматчилар билан тўлди. Улар бу ерга жаҳон меҳнаткашларининг халқаро бирдамлик куни — 1 Майни шарафлаш учун тўпландилар. Ильич нури уларнинг гулгун чеҳраларини ёритади.

Тантанали кечани маҳалла комитетининг раиси, шахсий пенсионер Мажид ота Ҳусанбоев қисқагина кириш сўзи билан очди. Сўнгра Октябрь район партия комитетининг лектори ўртоқ Матқосимов 1 Май байрамининг моҳияти ва халқаро аҳвол ҳақида атрофлича сўзлаб берди.

Кечанинг бадиий қисмида СССР халқ артисткаси Лутфихоним Саримсоқова, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Учқун Ғаниев, Ўзбекистон радио ва телевидение комитетининг хонанда ва созандалари Малоҳат Дадабоева, Абдулла Дадабоев, солистлар Саъдулла Хошимов, Исмоил Турдиалиев, Файзихон Мирзаева, Зокиржон Содиқовлар ўз санъатлари билан тўплангaнларни ҳушнуд этдилар.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» саҳифаларидан

◆ 26 апрелда «Партия ўқуви системасида интернационал тарбия масалалари» проблемасига бағишланган республика илмий-назарий ва методик конференцияда секциялар мажлислари ўтказилди. Конференция ўз ишини давом эттирмоқда.

◆ 26 апрелда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми залида Давлат мукофотларига сазовор бўлган Республика маданият арбоблари, саноат ва қишлоқ хўжалиги ходимлари йиғилиши бўлди. Мукофотланганлар эътибор ва ғамхўрлиги учун партия ва ҳукуматга қизғин миннатдорчилик билдирдилар.

◆ СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин расмий визит билан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Франция қуролли кучлари министри П. Месмерни 26 апрелда Кремлда қабул қилди.

◆ КПСС Марказий Комитети Бош Секретари Л. И. Брежневнинг таклифига биноан, Югославия Социалистик Федератив Республикасининг Президенти ва Югославия Коммунистлар Союзининг Раиси Иосип Броз Тито Эронга қилган расмий визитидан сўнг Совет раҳбарлари билан фикрлашиб олмоқ учун қисқа муддатли дўстона визит билан СССРда тўхталади ва Москвада бўлади.

◆ Социал таъминот органлари 50 ёшга тўлди. 26 апрелда Тошкентда шу санага бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

◆ Кеча Тошкентда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум республика комсомол ташкилотларининг қиз-жувонлар ўртасида ташкилий ва идеологик ишларни янада кучайтириш масаласини муҳокама қилди.

Тошкент шаҳар меҳнаткашлари вакилларининг 1968 йил 1 Май намойиши тўғрисида

Халқаро байрам шарафига — 1968 йил 1 Май куни В. И. Ленин номли майдонда Тошкент гарнизони қўшинларининг муради бўлади. Парад тугаши билан пойтахт меҳнаткашлари вакилларининг намойиши бошланади.

Намойиш соат 10.00 да бошланади.

Намойишда қатнашадиган меҳнаткашлар вакиллари корхона, ташкилот, билим юртлари бўйича ўз йиғин пунктларига тўпланадилар. Район колонналарига қўшилиб, ташкилий равишда белгиланган маршрут бўйича В. И. Ленин номли майдондан ўтадилар.

В. И. Ленин номли майдонга граждaнлар қўлларидаги ҳужжатда кўрсатилган пунктлар орқали киришлари мумкин.

Автомашиналар эса, махсус рухсат қоғози билан соат 8 дан 30 минут ўтгунча кира оладилар.

1 Май намойишчилар колоннасининг ҳаракат маршрути бўйича автомашиналар, трамвай, троллейбус, автобус ва йўловчиларнинг ҳаракати соат 7 да тўхтатилади.

ШАҲАР 1 МАЙ БАЙРАМ КОМИССИЯСИ.

Москвалик олимлар тошкентликлар меҳмони

25 ФОЙДАЛИ КУН

Тошкент врачлар малакасини ошириш институти, биринчи стоматология клиникаси даволаш кабинетларида 25 кун давомида Совет Иттифоқи ва чет элларда стоматология хизмати қандай йўлга қўйилгани, тиш даволашдаги энг сўнгги методлар ҳақида ажойиб лекциялар ўтказилди

Анатолий Иванович Рибаков раҳбарлик қилаётган Москвадаги Ленин орденли врачлар малакасини ошириш Марказий институти терапевтик стоматология кафедрасининг мутахассислари ўтказган лекция ва консультациялар шаҳримизнинг барча стоматологлари диққатини жалб қилди. В. С. Иванов, Т. Ф. Виноградова, В. А. Петров, медицина фанлари кандидати Г. Д. Савкина, ассистентлар М. И. Афанасьев, И. А. Бараникова каби ажойиб мутахассисларнинг лекциялари ва амалий машғулотларида иштирок этишди. Ҳар бир стоматолог ҳозирги кунда Москва клиникаларида қандай янги методлар қўлланилаётганини эшитишни, стоматологлар олдида турган галдаги вазифалар, келажакдаги режалар ҳақида билишни орзу қилар эди. Бу орзу ушаладиган бўлди.

Москва мутахассислари беморларни қандай қабул қилаётганлари, қандай муомала билан, қандай даволаётганлари ҳамма-ҳаммаси шаҳримиз стоматологлари учун жуда қизиқарли бўлди.

25 апрелда Ленин райони партия комитетининг мажлислар залида москвалик етук мутахассислар билан шаҳримиз стоматологлари, студентлар, илмий ходимларнинг учрашуви бўлиб ўтди.

Қисқа муддат ичида стоматология хизматида эришилган ютуқларни намойиш қилиб, шу соҳадаги энг актуал масалалар юзасидан қизиқарли лекциялар уюштира олган москвалик мутахассисларга туганмас миннатдорчилик билдирилди. Шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари Х. Ёқубжонова, шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири Қодиров ва пионерлар москваликларни илиқ табриклашди.

Пионерлар стоматолог врачлар ҳақида ажойиб шеърлар ўқиб табриклашар экан залдагилар ҳаяжонларини яшира олмайдилар. Тишимизни оғритмай даволанглар, биз қанд-қурсларни бемалол еолайлик, дейишди улар.

Болаларнинг кўнглидаги гаплар албатта рўёбга чиқади. Негаки, врачлар аллақачонлардан бери тиш оғриғини беморга сездирмасдан даволаш йўлларини ўйлашяпти.

— Норильскдаги фторли сув жуда яхши бўляпти, — дейди профессор Анатолий Иванович Рибаков, — тиш даволлашда шуни қўллаб, ажойиб натижаларга эришдик. Буни бундан буён ҳам қўллашимиз керак. Лекин бу фақат тиш оғриғининг олдини олишдагина фойдали. Тиш касалланган бўлса, болалар тишини даволаш учун тайёрланган махсус дориларни қўллашимиз керак. Биз катталар тишини оғритмай даволашда ҳам бир мунча янгиликлар топдик. Шундай аппаратлардан бири ЦНИИСдир. У ҳозир саноатда ишлаб чиқариш жараёнида. Бу кичик ҳажмдаги аппарат бўлиб, унинг бир электроди бор машинага бириктирилади. Иккинчиси эса, кичик клипс — қисма сиргага ўхшаш бўлиб, беморнинг қулоғига тақилади. Бундай аппарат билан ишланганда бемор ҳеч қандай оғриқни сезмайди. Демак энди беморлар тиш даволайдиган мутахассислардан қўрқмайдиган, тиш кабинетларидан юраклари зирқирамайдиган ва даволашни галга солиб кечиктирмайдиган бўлишади. Шунингдек, оғриқни сездирмайдиган азот гази ҳам даволашда кенг қўлланиладиган бўлади.

Стоматологлар стоматология фанини юқори поғонага олиб чиқишда жуда катта ташаббус кўрсатдилар. Бундан буён ҳам тиш касалликларини даволашнинг турли-туман янги йўлларини топишда жуда кўп иш қилажаклар.

СУРАТДА: бир группа москвалик стоматологлар ўзбекистонлик стоматологлар орасида.

М. Нуриддинов фотолари

ЭРТАГА—ЖАҲОН ҚАРДОШ ШАҲАРЛАР КУНИ

Барча мамлакатларнинг прогрессив жамоатчилиги 28 апрелда қардош шаҳарлар жаҳон кунини нишонлайди. ТАСС мухбири совет ва чет эл шаҳарлари алоқалари уюшмаси президиуми раисининг ўринбосари, Волгоград шаҳар ижроия комитетининг раиси И. М. КОРОЛЕВГА мурожаат қилиб, бу ҳаракат тўғрисида сўзлаб беришни илтимос қилди.

Қардош шаҳарлар ҳаракати, деди И. М. Королев, ўз тарихига эгадир. Мен яшаб турган ва ишлаётган шаҳар Улуғ Ватан уруши йилларида ана шу олижаноб ҳаракат ташаббускорларидан бири бўлди. Гитлерчилар авиациясининг бомбардимонларидан жуда қаттиқ зарар кўрган Англиядаги Ковентри шаҳрининг аҳолиси Сталинград жанглари кунларида Волга бўйидаги шаҳарнинг қаҳрамон ҳимоячиларига мурожаат қилди. Инглиз дўстларимиздан олинган телеграммада бундай дейилган эди: «Биз қаҳрамонона жасоратингиздан ва рус халқининг ғалабаларидан хурсанд бўлиб, тинчлик ва ғалабага сизлар билан бирга борамиз, деб ваъда берамиз». Инглиз дўстларимиз сталинградликларга дори-дармон сотиб олиш учун 20 минг фунт стерлинг тўплаган эдилар. Волгоград билан Ковентри дўстлиги ана шу тариқа вужудга келди. Бу дўстлик замон синовига бардош берди.

Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқидаги 100 га яқин шаҳар барча қитъалардаги 40 мамлакатнинг 220 шаҳри билан дўстона алоқа боғлаган. Яқинда ривожланиб бораётган бир қанча мамлакатларнинг пойтахтлари, чунончи Сенегал, Танзания, Замбия, Яман пойтахтлари билан алоқа ўрнатилди. Чет элдаги дўстларимиз иккинчи жаҳон уруши йилларида шуҳрат қозонган совет шаҳарлари билан дўстликни ривожлантиришга айниқса кўп интилаётганликлари характерли бир ҳолдир.

Қардош шаҳарлар ўртасидаги алоқалар ҳаётнинг турли-туман соҳаларини ўз ичига олади. Бу алоқалар йил сайин кенгайиб, кучайиб бормоқда. Шаҳар хўжалигини бошқариш соҳасидаги тажрибаларни алмашиниш, бирбирларига бадиий ва спорт коллективларини, виставкалар ва кинофильмларни юбориб туриш кенг қўлланилмоқда. Конференциялар ва симпозиумлар ўтказилмоқда. Ўтган юбилей йилининг бир ўзидагина бундай алоқалар ҳажми шундан аввалги 1966 йилдагига нисбатан бир ярим баравар ортди. Совет кишилари қардош шаҳарлардан келган 132 делегацияни ўзларига хос меҳмондўстлик билан кутиб олдилар ва ўз навбатида чет эллардаги дўстларимиз ҳузурига 114 делегация ва коллективни юбордилар. Дўстлик кунлари, сиртқи оммавий спорт мусобақалари ўтказилди.

Яқинда Москвада совет ва чет эл шаҳарлари алоқалари уюшмасининг мажлиси бўлиб ўтди. Бу мажлисда қилинган ишларнинг якунлари тўпланди, келгусига мўлжалланган ишлар белгиланди. Совет шаҳарлари ана шу планларни амалга ошира бориб, қардош шаҳарлар билан фойдали, амалий ва дўстона алоқаларни ривожлантирмоқдалар. Шу йилнинг март-апрель ойида Волгоград, Иваново, Харьков, Новороссийск, Луганск ва бошқа шаҳар вакиллари Мадорас (Ҳиндистон), Ментон ва Сент-этьенн (Франция), Лахти ва Нокиа (Финляндия), Вальпараисо (Чили) шаҳарларига жўнаб кетдилар. Киев шаҳар ижроия комитетининг делегацияси, бадиий «Дарничанка» ансамбли ва спортчилар командаси Флоренцияда (Италия) ғоят муваффақиятли ўтган Украина ССР кунларида қатнашди. Совет ва чет эл шаҳарлари алоқалари уюшмасининг вакиллари, шунингдек Волгоград ва Харьков вакиллари жаҳон конференциясида қатнашиш учун Руайанга (Франция) бориб келдилар. Бу конференция халқаро ҳамжиҳатлик воситалари сифатида тилларни ўрганишнинг замонавий методларига бағишланган эди.

Апрель ойининг охирги якшанба кунини қардош шаҳарларнинг жаҳон куни сифатида нишонлаш тўғрисидаги қарор, деди сўзининг охирида И. М. Королев, бундан олти йил муқаддам қардош шаҳарлар жаҳон федерацияси томонидан қабул қилинган эди. (И. М. Королевнинг ўзи ҳам қардош шаҳарлар жаҳон федерацияси ижроия кенгашининг аъзосидир). Шу кун бу йил алоҳида аҳамиятга эгадир. Жаҳон федерациясининг мурожаатида таъкидлаб ўтилганидек, 1968 йил 28 апрель ер юзидаги барча кишиларнинг тинчликни сақлаш, замонамизнинг энг кескин масаласини ҳал этиш — Американинг Вьетнамдаги разил агрессиясини тўхтатиш борасидаги хоҳиш-иродасининг қудратли намойишига айланиши керак. «Вьетнамни бомбардимон қилишни тўхтатишни, шаҳар ва қишлоқларнинг вайрон қилинишини тўхтатишни, вьетнамликларнинг ўз ишларини ўзлари ҳал этиш ҳуқуқини танишни талаб этаётган барча шаҳарларнинг садоси жаранглаб эшитилсин, — дейилади бу мурожаатда.

Совет жамоатчилиги қардош шаҳарлар дўстлиги кунига актив тайёргарлик кўрмоқда. Байрам арафасида кеча ва йиғилишлар, лекция ва суҳбатлар ўтказилади. Виставкалар очилади, кинофестиваллар ва бадиий ҳаваскорлик коллективларининг концертлари уюштирилади. Шаҳар Советларининг ижроия комитетлари, қардош шаҳарлар билан алоқа комиссиялари ва комитетлари ўз мажлисларини қардош шаҳарлар кунига бағишлайдилар. 28 апрель куни яхши ниятдаги кишиларнинг дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш, биргаликда ҳаракат қилиб, инсониятни янги уруш хавфидан қутқазиб қолиш йўлидаги ҳаракатларини яна бир марта намойиш қилажагига аминмиз.

ТАСС.

ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДА

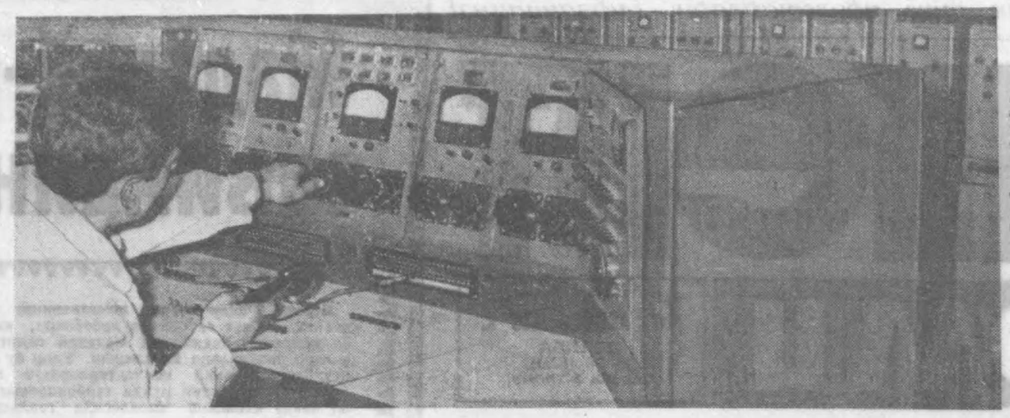

Тошкентда Ўрта Осиёда биринчи шаҳарлараро телевизион «коммутатор»ни монтаж қилиш тугади. Тақсимлаш пультида бир нечта экран ўрнатилган бўлиб, оператор унда бир вақтнинг ўзида Москва, Олмаота, Фрунзе, Душанбе ва Тошкентда берилаётган программани кузата олади.

СУРАТДА: телевизион «коммутатор».

М. Баржанов фотоси. (ЎзТАГ).

● *Садриддин Айний туғилган кунга 90 йил тўлди*

ДОНИШМАНД САНЪАТКОР

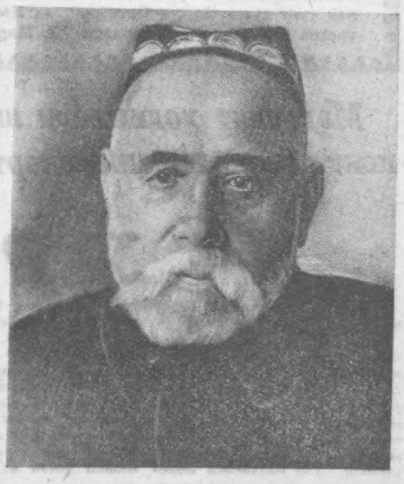

Донишмандлик олижаноб инсоний фазилатлардан биридир. Донишмандлик соғ тан ва соғлом ақл мевасигина эмас, балки шу билан бир қаторда жуда катта илмий билим, узоқ ва сермазмун ҳаётий тажриба, илғор ва прогрессив дунёқараш, халқчил характер, воқеа ва ҳодисаларга танқидий қарай билиш ҳамда забардаст ижодкорлик ва ҳозиржавоблик қудратининг ҳикматли самарасидир.

Оташқалб санъаткор ва забардаст олим Садриддин Саидмуродзода Айнийнинг меҳнатсевар, инсонпарвар характери, мазмундор, ғоявий теран ва бадиий содда, халқчил ижоди XIX асрнинг охири ва XX асрнинг бошларидаги Бухоро шароитида шакллана борди ва Улуғ Октябрь революциясидан сўнг Совет Самарқандида, социалистик муҳитда тез суръат билан ривожланди ва камол топди.

Ҳар бир шогирднинг устози бўлганидек (устоз кўрмаган шогирд ҳар мақомга йўрғалар, деганларидек) С. Айнийнинг ҳам устози бўлган. Бу биринчи навбатда реал ҳаётнинг ўзи, ундаги социал зиддиятлар, курашлар; иккинчидан, адабий анъаналар, традициялар ва ҳоказо.

С. Айнийнинг биринчи адабий устози сифатида халқ эртаклари, достон ва афсоналарининг ажойиб хазиначиси Тутапошшони кўрсатиш мумкин. Саксон яшар бу билимдон ва оқила, болапарвар ва ўтюракли кампирнинг қариганида ҳам тиниб-тинчимаслиги унинг ҳузурида бўлган ёшларнинг қалбига ғайрат ва муҳаббат уруғларини сепди, унинг дилидан булоқдек отилиб чиқаётган гўзал эртак ва афсоналар эса тингловчиларнинг онгини социал тенгсизлик ва адолатсизликка қарши қандай курашмоқ зарурлиги тушунчаси нури билан ёритди, уларни халқ ижоди асарларининг мазмундор, услубан оммабоп ва бадиий содда тили билан яхшигина таништирди, халқ маънавий бойлигига муҳаббат билан қарашга, халқ тилининг ранго-ранг дурдоналарини иштиёқ билан ўрганишга рағбатлантирди.

С. Айнийнинг бошдан фольклорнамо, яъни мазмундор ва содда ёзишининг боиси шунда эди. Унинг бу ўзига хос услуби кейинчалик янада ривож топди.

С. Айний 1890 йилда Бухорога келиб, мадрасага ўқишга жойлашади (у бунга қадар қишлоқда яшаган эди).

1895 йилнинг ёз фасли С. Айнийнинг ижодий фаолияти тарихида унутилмас из қолдирди:У бу пайтда Соиб, Жомий ва Навоийнинг лирик шеърлари, шеърий девонлари билан анчагина чуқур танишади, шеър ёзишни жиддий машқ қилади. Айний Навоийнинг қисқартириб кўчирилган (отаси ўзбек тилини яхши билар, шунинг учун уни ўзи кўчирган эди) ўзбекча девони устида мутолаа қилади, ўзбек шеърияти техникасини ва тилини ўрганади.

Шоиримизнинг «Айний» тахаллуси билан яратган биринчи шеъри «Гули сурх» («Қизил гул») номи билан машҳур бўлиб, ўша оддий машғулотлар даври, ёз фасли мевасидир. Шеърда баҳорги анъанавий гул сайили шодликлари ва камбағалларнинг йўқчилик туфайли бундай шодликдан маҳрумлиги ифодаланган.

Шу йили кузда, ўқишлар бошлангандан сўнг С. Айний ҳаётида яна бир зўр ҳаяжонли ҳодиса рўй берадики, бу унинг ижодий биографиясига чуқур ва унутилмас тамға босади. Бу ҳодиса Айнийнинг ўз тенгдоши Ҳайрат (шоир Муҳаммадсиддиқ Ҳайрат ҳам 1878 йилда туғилган эди) билан танишади ва меҳрибон дўст бўлиб қолади. Ҳайрат Айнийнинг дастлабки шеърларидан бирини муаллиф билан бирга ишлаб чиқади, камчилигини тузатади ва касбдоши Айнийни шеърият лабораториясига олиб киради. Шу муносабат билан Айний Ҳайратни жуда яхши кўриб қолади, ҳурматлайдиган бўлади. Ундан ташқари, Ҳайратнинг шахсияти фазилатларга бой эди: камтар, меҳнатсевар, фавқулодда истеъдодли, чарос каби қора кўзлари ақл ва инсоний камолот тимсолидан даракчи эди.

Айний ва Ҳайрат 1900 йилда Аҳмад Донишнинг «Наводирулвоқоеъ» («Нодир воқеалар») номли мемуар характердаги асарининг қўлёзмаси билан танишади. Бу асар уларда жуда кучли сиёсий ва ғоявий таассурот қолдиради.

С. Айнийнинг айтишича, мазкур асар унинг фикрини ўзгартирган, онгида инқилоб ясаган; масала шундаки, Аҳмад Дониш ўз даврининг энг зўр энциклопедисти, олими бўлиб, амирдан қўрқмасди, унинг идора усулини, мадрасалардаги тартибсизликларни дангал фош этиб ташлаган эди. Бундай жасорат С. Айнийнинг кўзини очди, кураш йўлига ундади. Унинг бундай йўлга тушгани эса 1917 йилнинг баҳорида қушбеги билан олиб борган даҳанаки жангида ва унинг оқибати мисолида тўла кўринади: жаллод амир Олимхон ва амалдорларининг 75 зарбли даррасини еган С. Айний қонга беланган ҳолда зиндонга ташланади.

1917 йилнинг 2 июнидан бошлаб С. Айний Самарқандда яшади, 1919 йилнинг 17 мартида Совет гражданлигини қабул қилди. Шундан сўнг шоир ва адиб эркин нафас ола бошлади, унинг ижод булоғи жўшиб кетди.

С. Айнийнинг барча энг яхши шеърий ва прозаик асарлари Улуғ Октябрь революцияси ва Совет даври мевасидир.

Эски мактаб ва мадрасаларнигина кўрган, ижодининг бошида айрим шеърлар ва кичик-кичик ҳикоялар ҳамда публицистик асарлар яратган С. Айний энди, совет даврида катта-катта прозаик жанрларга қўл урди, реалистик полотнолар яратди, сиёсий лирикада замон руҳини, халқ оммасининг революцион курашини жўшқин куйлади.

Шундай муҳитда ўсган ва совет мактабини ҳамда институтини кўрмаган, уларда илмий билим олмаган С. Айнийдек бир ёзувчининг «Одина», «Доҳунда», «Қуллар», айниқса, «Судхўрнинг ўлими» ва «Эсдаликлар» каби гўзал асарлар яратгани ҳақиқий мўъжизакорлик эди!

С. Айний узлуксиз меҳнати, ўқиши-ўрганиши, изланишлари, Фирдавсий, Саъдий, Аҳмад Дониш эпик меросидан ижодий ўрганиши натижасида кичик прозаик формаларни эгаллади, бу улуғ санъаткорларнинг энг яхши традицияларини повесть ва романларида ҳам ривожлантирди. А. Қодирийнинг романчилик тажрибасидан баҳра олган С. Айний дастлабки оригинал реалистик повесть ва романларини ижод қилди.

Аммо социалистик реализмнинг «Судхўрнинг ўлими» каби чўққи асарларини яратиш даражасига кўтарилиши учун рус совет адабиёти, айниқса улуғ санъаткор А. М. Горький ижоди билан чуқур танишиш зарур эди. «Қуллар» романидаёқ бу ижодий ўрганиш ўзининг тегишли самарасини берган.

С. Айний асардан асарга изчил ўсиш давомида янги жанрлар яратиш билан бирга бу роман ва повестларда социалистик реализм принципларини, айниқса, партиявийликни чуқурроқ ўзлаштира борди. Бу эса асарларнинг жанговар руҳини оширди, характерларнинг яна ҳам ёрқин бўлиб чиқишига олиб келди.

С. Айний ҳамма ерда: адабиётда ҳам, илмий ижодда ҳам ҳар вақт биринчи ва оригинал эди. Социалистик реализм асарлари билан С. Айний тожик совет адабиётининг асосчиси, ўзбек совет адабиётининг бошловчиларидан бири бўлиб қолди: у тожик ва ўзбек тилларида ижод қилди. Ҳар икки қардош халқ ҳаётини бадиий акс эттирди, ҳар икки халқнинг классиклари ва фольклоридан озиқланди, ҳар икки адабиётни янги, соцреализм босқичига кўтаришга баравар хизмат этди; Фирдавсий, Саъдий, Навоий ҳақидаги монографияларида автор адабиётшуносликда мавжуд бўлган кўп хато фикрларини бартараф қилди, оригинал мулоҳазалар баён этди.

Давлатимиз томонидан уч марта Ленин ордени, икки марта Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланган С. Айний партиямиз ғамхўрлигига муносиб хизмат қилиш учун ўз кучини аямади.

Н. РАҲИМОВ,
филология фанлари кандидати.

Ташаббус изидан

✦ ✦ ✦

«Октрбрь 40 йиллиги» маҳалласининг меҳнаткашлари жуда муҳим ташаббус бошладилар. Чиндан ҳам жамоатчилик забардаст куч. кўп уннаса ҳар қандай иш осон кўчади.

Айниқса, шаҳар корхона ва муассасаларининг беш кунлик иш ҳафтасига ўтиши муносабати билан маҳалла комитетларининг ташкилотчилик ва ташаббускорлик роли янада ошди. Буни Октябрь районидаги Калинин номли маҳалла мисолида ҳам кўриш мумкин. Бу маҳалла комитетига Носир ота Маҳсумов раҳбарлик қилади. У 45 йилдан бери маҳалла оқсоқоли сифатида, бурчини яхши ўтаб келмоқда.

Жамоатчилик кучи билан Носир ота раҳбарлигида маҳаллада кўпгина ишлар қилинди. Қизил тут проездидаги собиқ «XIX партъсезд» артелининг биноси капитал ремонти қилиниб, Нодира номли болалар кутубхонасига айлантирилди. Ҳозир бу кутубхона ёшларнинг энг севимли маскани.

«Октябрь» колхоз бозоридаги «Тўёна» магазини олдида (собиқ Бедабозор территорияси) халқимизнинг дам олиб яхши ҳордиқ чиқариши учун турли дарахт кўчатлари ва гуллар ўтқазилиб, Охунбобоев номли парк бунёд этилди. Район ижроия комитетининг кўмаги билан Уйғур кўчасидаги хайрона ўрнида чойхона қад кўтарди.

◆

КАТТА КУЧ

◆

Беш-олти йилдан бери ташландиқ ётган Қизил тут проездидаги 26-уй СССР Давлат план комиссияси ёрдамида Олий техника билим юртидан олиниб, унинг ўрнида жамоатчилик кучи билан клуб ташкил этилди, жиҳозланиб фойдаланишга топширилди.

«Шайба» футбол командамиз фақат маҳалламизнинггина эмас, шаҳримиз, республикамизнинг ҳам фахридир. Фарзандларимиз кўча командаларининг Бутуниттифоқ мусобақаларида эришган муваффақиятлари учун бир неча бор кўчма соврин эгалари бўлишди. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети ва Тошкент шаҳар комсомол комитетларининг Фахрий ёрлиқлари, «Пионерская правда», «Пионер Востока» газеталарининг эсдалик байроқчалари ва дипломлари билан тақдирланди.

Буларнинг ҳаммаси маҳалла аҳолиси амалга оширган тадбирлардан намуналар.

Ҳозир маҳалла комитети қошида қариялар совети, хотин-қизлар совети, кўнгилли ўт ўчириш ва халқ дружиначилари командалари, маданий-оқартув комиссияси ва бошқалар фаол ишлаб турибди.

Меҳнаткашларнинг шанба ва якшанба кунлари кўнгилли ўтиши, мириқиб дам олишлари учун кўпгина тадбирлар белгиланди. Маҳалла клубида, чойхонада ҳар ойда икки-уч марта қизиқарли лекция ва суҳбатлар, савол-жавоб кечалари ўтказиб турилади. Тўй-томошалар режаси тузилди. Шаҳарнинг хушманзара, диққатга сазовор жойларига сафарлар уюштирилади.

Маҳалламиздагиларнинг ҳаммаси тотув. Шанба ва якшанбаликларга актив қатнашишади. Кўкаламзорлаштириш ойлиги муваффақиятли якунланди. Ариқларни тозалаш, ободонлаштириш ишлари қизғин олиб борилмоқда. Биргаликда қилинган меҳнат одамларнинг бирбирига меҳр-муҳаббатини оширяпти, янада уюшқоқ, иноқ қиляпти.

Х. РАҲМОНБЕРДИЕВ,
маҳалла комитетининг котиби.

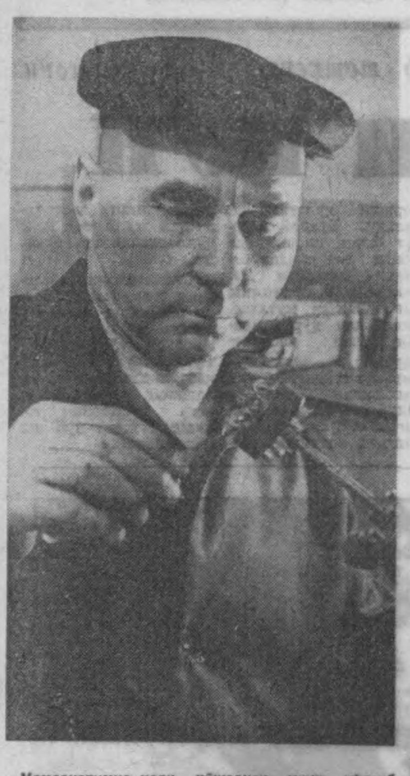

Мамлакатимиз халқ хўжалиги учун кўплаб муҳим бўлган турли хил мураккаб изотоп ўлчагич асбоблари ва қозон ремонт блоклари ишлаб чиқараётган Ўрта Осиё рангли металлар бошқармасининг махсус корхонаси коллективи беш йиллик топшириқларини муддатидан анча илгари адо этиш йўлида намунали меҳнат этмоқда.

СУРАТДА: шу корхонанинг илғор прибор-чи, слесари М. П. Мазаев. Бу ишчи смена топшириқларини бир ярим бараваргача адо этиб кўпгина ёш ишчиларга ўрнак бўлаётир.

М. Нуриддинов фотоси.

● **Мактаб қурилиши—умумхалқ иши**

БАҲОНАГА ЎРИН ЙЎҚ

Тошкентда янги даҳаларнинг вужудга келиши билан у ерда истиқомат қилувчи ўқувчилар ва кичкинтойлар учун мактаб, болалар муассасалари бинолари қурилишини кун тартибига қўйди. Ҳозир пойтахтимизда умумий ҳажми 20612 ўқувчига мўлжалланган 2 ўрта ва битта ишчи-ёшлар мактаби қурилмоқда. Бу мактабларнинг 17612 ўқувчига мўлжалланган қисми янги 1968-69 ўқув йили бошланишига тахт бўлиши планлаштирилган.

Хўш, мактаб ва болалар муассасалари қурилиши суръати қандай? Январь ойида мактаблар қурилиши плани 30 процент, боғча-яслилар қурилиши 46 процент бажарилди, холос.

Бу суръат билан мактаб қурилишида ўзгариш бўлмаслиги ҳаммага аён бўлиб қолди. 28 мартда шаҳар ижрокомининг йиғилишида бу масала муҳокама қилиниб, ҳар бир мактабни қачон тугатиш ва фойдаланишга топшириш ҳақида график белгиланди. Қурилиш трестларининг бошлиқлари бу сафар ҳам қўлни кўкракка қўйиб, ваъда беришди. Ниҳоят бу масала апрель ойининг бошида шаҳар партия комитетида муҳокама қилинди. Бош пудратчи ва пудратчи ташкилотларнинг раҳбарлари у ерда ҳам жамоатчиликни қатъий ишонтиришди.

Мана апрель ойи ҳам тугамоқда. Лекин қурилиш майдонларида деярли ўзгариш бўлгани йўқ. График бажарилмаяпти. Дўмбирободда 1000 ўринли мактаб, Чилонзорнинг «Е» кварталида 964 ўринли мактаб, 480 кишилик ишчи-ёшлар мактаби, Чилонзордаги 75-мактаб бинолари янги графикка биноан март ойида фойдаланишга топширилиши зарур эди. Аммо объектлар битиши у ёқда турсин, баъзи қурилиш майдонларида монтаж ишлари тугалланмаган, пардозлаш, сувоқ ишлари бошланмаган. Иш шу ҳолда давом этса мактаблар сентябрь ойигача битиши ҳам гумон.

Октябрь районидаги янги даҳаларда қурилаётган мактабларнинг пайсалга солиниши, айниқса, чидаб бўлмас ҳолдир. Райондаги мактаблар қурилиши кечикаётганлиги хусусида Октябрь район халқ маорифи бўлимининг старший инженери Ўзган Абдурашидов билан суҳбатлашдик.

— Гапни нимадан бошласам экан?—деди у ва бироз ўйланиб тургач, давом этди,—яхшиси 1000 ўринли экспериментал мактаб қурилишига назар ташлайлик. У мактабни 10-трестнинг Иосиф Абрамович Мизик бошқараётган бош пудратчи 45-қурилиш бошқармаси коллективи қурмоқда. Мактаб йирик синчли панеллар билан монтаж қилинади. Монтаж ишларини эса 2-Стальмонтаж бошқармаси коллективи ўз зиммасига олган. Қурилиш ва монтаж ишлари ниҳоят сусткашлик билан давом этмоқда.

— Сусткашлик сабаби нимада?

— Деворга ўрнатиладиган 30 дона «Н-30-9» маркали, 20 дона «Н-30-12» маркали синчли панеллар керак. Бундай панелларни тайёрлаш учун буюртма олган 9-темир-бетон буюмлари заводи ҳали маҳсулот тайёрлашга киришгани йўқ.

Кутубхона кўчасида қурилаётган мактаб 15 августгача фойдаланишга топширилиши зарур. Ҳолбуки у ерда ҳали нуль цикли бошланмаган, колонналар ўрнатишга киришилгани йўқ. Бундай аҳволни шаҳардаги барча мактаб қурилишларида кўриш мумкин.

Айниқса, ўртоқ В. Назарбеков бошқараётган 153-трест коллективи ишларини орқага суриб юбормоқда. Бу трест 2-темир-бетон буюмлари заводидан кичик панель ўрнига мутлақо яроқсиз катта панелларни келтирган. Натижада, Қорақамишда қурилаётган мактабда иш тўхтатиб қўйилди.

Шаҳарда мактабгача ёшдаги болалар муассасалари қурилиши ҳам ниҳоят сусткашлик билан амалга оширилмоқда. Високовольт даҳасида 1967 йили фойдаланишга топширилиши зарур бўлган 280 ўринли болалар комбинати электр тармоқлари уланмаганлиги, кир қуритиш майдони барпо этилмаганлиги учун фойдаланишга топширилмаяпти. Ўша массивдаги 140 ўринли болалар комбинати, Шимоли-Шарқ 2-участкаси ва Куйбишев районида ҳам болалар муассасалари ҳамда мактаблар қурилиши шу аҳволда.

Кўриниб турибдики, бу ҳол билан муроса қилиб бўлмайди, мактаб қурилишини кечиктириш учун ҳеч қандай баҳонага ўрин йўқ.

Ҳ. ҲАКИМОВ.

К. МАРКС ТУҒИЛГАН КУННИНГ 150 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ГЕРМАН ЛОПАТИННИНГ УЙИДА

Ташқи деворига эсдалик лавҳа ўрнатилган бу қадимий уйни горькийликлар яхши билишади. Эсдалик лавҳага қуйидаги сўзлар ёзилган: Биринчи интернационал бош кенгашининг аъзоси, Карл Маркс ва Фридрих Энгельснинг дўсти, «Капитал»нинг биринчи таржимони Герман Александрович Лопатин (1845-1918 йиллар) шу уйда яшаган».

Шундай қизиқ тасодифлар ҳам бўлар экан. «Капитал»ни биринчи таржима қилган ана шу киши яшаган собиқ уйда ҳозир В. И. Ленин номидаги область кутубхонаси жойлашган. Бу кутубхонада эса, мана шу доҳиёна асарнинг ўнлаб нашрлари, К. Маркс билан Ф. Энгельснинг бошқа асарлари сақланмоқда.

Кўргазмага қўйилган китоблар орасида 1872 йилда 3 минг нусхада нашр этилган «Капитал»нинг биринчи томи ҳам бор.

Кўргазмадаги ҳужжатлардан маълум бўлишича, «Капитал»нинг биринчи томи К. Маркс ва Энгельс ҳаёт чоғида тўққиз тилда ўн етти марта нашр этилган. Лекин бу китобнинг Лопатин бошлаб, Н. Ф. Даниельсон тамомлаган таржимаси энг биринчи таржима бўлди.

Г. ВОРОНИН,
ТАСС мухбири.
Горький шаҳри.

К. Маркс ўз кутубхонасида. (ТАСС).

Шанба оқшоми

Тошкент область Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий текшириш институтининг гулзорларида бутун йил давомида атир гуллар очилиб туради. СУРАТДА: гулзорнинг умумий кўриниши.

Х. Хайитмуҳамедов фотоси. (ЎзТАГ)

Шингил ҳикоялар

О Н А

Саховат хола эрта билан ранжигансимон қизига деди:

— Бир ухлайсаней, боламей, ўлиб қолсам ҳам хабаринг бўлмас экан. Туни билан мижжа қоқмай, инграб чиқдим. Икки оёғим чақиб еди. Ўзимни у ёққа ташлайман, бу ёққа ташлайман, қани энди ҳолимдан хабар олсанг? Одам ҳам шунчалик қотиб ухлайдими?

— Вой, ойижонгинам, дарров уйғотмайсизми, сув иситиб берардим, оёғингизни ботириб ўтирардингиз, ёки спирт суртиб уқалардим, грелка тайёрлаб берардим. Нега уйғотмадингиз?

Бетоб онанинг юзига меҳр учқунлари таралди.

— Уйғотай дедим-у, кўзим қиймади. Жуда ширин уйқуда эдинг-да.

ҲАРАКАТДА БАРАКАТ

Нуроний кампир кўчадан ўта туриб эшиги олдида икки қизчанинг бекор зерикиб ўтирганига кўзи тушди.

— Ассалому алайкум, холажон, — дейишди қизлар.

Кампир маъноли назар ташлаб, индамай ўтиб кетди, қизлар ҳайрон бўлдилар. Эртасига яна кечаги воқеа такрорланди. Бу сафар кампир қизчаларнинг саломларига алик олди.

— Холажон, нега кеча индамадингиз, бугун алик олдингиз, — деди каттаси.

— Кеча бекор ўтирган эдинглар, бугун ер чизиб кўйлакнинг андозасини чизяпсизлар чоғи. Қўлларинг ҳаракат қиляпти. Ҳаракатда баракат бор, болаларим.

Мушарраф ЗАЙНИДДИНОВА

● Врач қабулида

Сиҳат тиласангиз

Абу Али ибн Сино ва бошқа ҳакимлар саломатлик ва узоқ умр кўриш учун йилда ва ёки ойда бир марта сурги қилишни буюрганлар. Олимларнинг исбот қилишига қараганда ичнинг равон бўлмаслиги киши саломатлиги учун зарарлидир. Одам нотинч ухлайди, боши оғрийди, айланади, ранги ўчади, эти увишади, иш қобилияти йўқолади. Бу ҳол айниқса мактаб ёшидаги болаларда ва кексаларда тез-тез учрайди.

Қабзиятлик асосан бир неча сабаблардан юзага келади: таркибида чиқиндиси бўлмаган овқатларни истеъмол қилиш ва ҳаракатсизлик шулар жумласидандир. Овқатнинг хулосасини ейиш ични қотиради. Бундай овқат ичакларда клетчатка (хазм бўлмай қоладиган ўсимлик моддалари) қолдирмайди, бинобарин, унинг деворлари қитиқланмайди, нам чиқармайди ҳам. Клетчатка ва ёки чиқинди моддалар кўкат, полиз экинлари ва ҳўл меваларда бўлади. Карам, шолғом, бодринг, сабзи, лавлаги, туруп ва шунга ўхшаш кўкатлар ичаклар фаолиятини оширив, уни «қитиқлаб» ич юришига асос солади. Ични равон қилиш учун ҳўл меваларни (олма, олхўра, нок ва бошқалар) пўсти билан ейиш айни муддаодир. Фақат бунинг учун, меваларни олдин қайноқ сув билан ювиб, тозалаб артиш керак бўлади.

Меваларнинг пўсти клетчаткага бой бўлиб, улар ичакларда хазм бўлмайди, атрофига нам йиғиб, ични мулойим қилади. Кўкат, полиз экинлари ва ҳўл мевалар ҳаёт учун муҳим витаминлар (С, Р, В, Е, А), минерал тузлар (калий, натрий, кальций) ва микроэлементларга (мис, фтор, марганец, рух, йод) бой бўлиб, организм муҳтожлигини қондиради.

Ваҳоланки одамлар уларни дорихоналардан қидириб, томирларига укол қилдириб юрадилар. Олхўри ични мулойим қилибгина қўймай, сийдик ҳайдаш хусусиятига ҳам эга.

Организмни витаминлаштириш, ични мулойим қилиш йўлида ота-боболаримиз мева қоқилари, туршак шарбатлари истеъмол қилиб юрар эканлар.

Ични мулойим қилиш учун компотни дони билан ичиш ва шунингдек оқ нон ўрнига тушда жавдар нон ейиш керак. Жавдар нонда ҳам клетчатка кўпдир.

Овқатдан сўнги мейёрли ҳаракат ичак фаолиятини кучайтиради. Ҳинд ҳикматларидан бирида «кимки овқатдан кейин бир жойда ўтирса — қорин ишқамбадир, кимки овқатдан сўнг ётса — ҳузир-ҳаловат қилур, кимки овқатдан сўнг юрса — узоқ умрлидир, кимки овқатланиб чопса ўлимга яқиндир» дейилади.

Аксарият одамлар ични равон қилиш учун доимо пурген, изофенин, касторка ёғи, инглиз тузи ичадилар. Бу организмни муттасил дори-дармонга ўргатиб қўйиш демакдир.

З. ЭГАМБЕРДИЕВ,
медицина фанлари кандидати.

Ҳар тўғрида

ПОМИР КЎТАРИЛМОҚДА

Таниқли совет тадқиқотчиси профессор Кирилл Станюкович кўп йиллик кузатишларга асосланиб, Помир йилига эллик миллиметрдан юз миллиметргача ўсаётганлигини аниқлади.

Олимнинг ҳисобларига кўра, сўнгги ўн минг йил ичида «Дунё томи» 500—800 метр баланд кўтарилган.

ДЎСМАТОВ НЕПТУНИТИ

Ёш тожик геологи Воҳид Дўсматов денгиз сатҳидан уч минг метрдан зиёд баландликда, Олой тоғи ёнбағрида Ўрта Осиёда биринчи марта ерда энг кам учрайдиган минерал-нептунит топди.

Шу вақтга қадар Совет Иттифоқида нептунит Ёқутистон ва Кола ярим оролида камдан-кам топилар эди.

ЕР СОВУМОҚДА

Ер атмосферасининг ҳарорати сўнгги 17 йил ичида 0,3 даража пасайди. АҚШ атмосфера тадқиқотлари миллий марказининг ходими доктор Жеймс П. Лож шундай хулосага келди. Тадқиқотчи атмосфера ҳароратининг совуши сабабларини ҳам тушунтириб берди. Унинг таъкидлашича, ҳаво саноат чиқиндилари билан ифлосланиши натижасида қуёш радиациясининг атмосферанинг қуйи қатламларига етиб келиши қийинлашмоқда.

ВУЛҚОН ОТИЛИШ ХАВФИ

Маълумки Америка Қўшма Штатларида ҳаракатдаги вулқон йўқ, лекин вулқон отилиб чиқиши хавфи бор. Вашингтон штатидаги Рейнир тоғидан хавфсираб турибшибди. Бу тоғ сўниб қолган вулқондир. У сўнгги марта бундан 500 йил олдин отилиб чиққан эди. Америка геологлари бу вулқон яна ҳаракатга келиши мумкин деб ҳисобламоқдалар.

(Совет ва чет эл матбуоти саҳифаларидан).

● Бу ажойиб...

ЧАҚАЛОҚ... ТАНКДА ТУҒИЛДИ

Турмушда ҳар қандай воқеалар бўлади. Баъзида болалар поездларда, самолётларда, кемаларда ҳам туғилишади. Лекин Саша Сидоренко жудаям кутилмаган жойда дунёга келди. У танкда... туғилди! Бу воқеа Приморье ўлкасидаги районлардан бирида содир бўлди. Ўша куни тракторчининг хотини Л. Я. Сидоренко ўзини ёмон ҳис эта бошлади. Бироқ, касалхонага бориш унинг учун амримаҳол эди. Кечаси билан қутирган бўрон ҳамма йўлларни тўсиб қўйган, бу йўллардан ақалли бирорта ҳам машина ўтолмас эди.

Шунда посёлкага қўшни ҳарбий бўлинмадан жангчилар ёрдамга келишди. Улар ўзлари ҳайдаб келган жанговар машинага тўлғоқдаги аёлни олиб, йўлга равона бўлишди. Қор уюмларидан ҳатто танк ҳам чираниб юрарди. Табиий офат билан бўлган жанг бир неча соат давом этди. Қор бўрони ҳам тинди. Эрта билан соат 3 яримда машина касалхона биноси олдига келиб тўхтади. Янги меҳмонни чойшабга йўргаклаб олган солдат жанговар машина люкида «мағрур» турарди. Ҳамширалар буни кўриб ҳанг-манг бўлиб қолишди.

Сидоренколар оиласи танкчи Владимир Наденин ва Алексей Красновга кўрсатган олижаноб ёрдамлари учун қизғин ташаккур билдиришди. Саша бўлса яхши ўсяпти.

● Янги спектакль

«БЎРОН ҚУШИ»

Ҳамза номидаги Ўзбек давлат академик драма театрининг ажойиб анъаналари бор. Театр ўзининг ижодий коллективи билан ҳар йили янгидан-янги асарларни томошабинлар диққатига ҳавола қилади. Яқинда театр ижодкорлари яна бир янги асар — Р. Эшмуродовнинг «Бўрон қуши» спектаклини саҳналаштирдилар. Шуниси қувончлики, театр ёшлар ҳисобига кенгайиб бормоқда. Бу асарни саҳналаштирган Н. Отабоев ҳам ёш режиссёрдир. Бу унинг учинчи асари. Илгари ёш режиссёр Н. Отабоев Ф. Мусажоновнинг «Оқ кабутар», Шекспирнинг «Веронали икки йигит» спектаклларини саҳналаштирган эди.

Янги асар томошабинга нимани ҳикоя қилади?

«Бўрон қуши» асари пролетариат доҳийси В. И. Ленинга бағишланган. Спектаклда Владимир Ильичнинг Қозон университетидаги студентлик йиллари тасвирланган. Асарда ёш Лениннинг подшо самодержавиесига қарши актив кураш бошлаши тасвирланган.

Владимир Ульянов ролини Риҳси Авазов ижро этган. Бу ҳам ёш ижодкор. Мазкур роль артистнинг биринчи масъулиятли синовидир.

— Владимир Ильичнинг ёшлигини тасвирлаш масъулиятли вазифа, — дейди режиссёр Н. Отабоев. — Унинг бутун тўла қонли характерини яратиш учун Лениннинг ўша йиллардаги фаолиятини акс эттирувчи кўплаб асарларни ўқиш, кинофильмларни кўришга тўғри келди.

Асарда ёш артистлар билан бир қаторда таниқли актёрлар ҳам иштирок этишган.

Суратда: «Бўрон қуши» спектаклидан парча. Володя Ульянов ролида артист Риҳси Авазов ва Оля ролида артистка Раъно Аҳмедова.

Самад ҒАНИ,
тожик ёзувчиси.

ЛАТИФАЛАР

«МЕНИ ТИНЧ ҚЎЙ»

— Ҳой, отаси, туринг, пешин бўлди! — уйғотди хотин эрини.

— Уфф, — деди эр кўзини аранг очиб, — баданим зирқ-зирқ оғриб кетяпти: туни билан тушимда кетмон чопдим. Мени тинч қўй, кундузи ухлаб, кечасиги чарчоғимни босай.

АФАНДИНИНГ ИЛТИМОСИ

Афанди бир куни телевизион эшиттиришлар редакциясига келиб, улардан илтимос қилди:

— Фалон ҳофизни телевизорда бир кўрсатинглар, жон оғайнилар.

— Нима, унинг овози сизга ёқиб қолдими?

— Йўқ, унинг совуқ овозини ҳар куни радиодан эшитаман. Унинг муборак дийдорини ҳам бир кўрмоқчи эдим...

РАД ЭТИШ

Бир ўқувчи кўчадан ўтиб борарди. Фаррош хотин тутаб турган «Казбек»ни олиб унга кўрсатди:

— Ҳой бола, мана буни сен ташладингми?

— Йўқ, холажон, уни мен ташлаганим йўқ. Мен фақат «Беломорканал» чекаман.

ТИЛЛА ТИШ

Ресторанда ўтирган хўрандалардан бири овқатдаги бир бўлак қаттиқ гўштни ея олмади. У ошпазни чақириб шундай деди:

— Бу гўштни ейиш учун темирдан тиш керак экан!

Ошпаз кулиб жавоб берди:

— Сизнинг ҳам тишингиз ўтса керак. Ахир, оғзингиз тўла тилла тиш-ку.

БЕПОШНА ЖАВОБ

Фабрика инженери директор ҳузурига кириб шундай деди:

— Харидорлар биз чиқараётган пойафзалларнинг пошнасидан шикоят қилишяпти. Нима қилсак қулоғимиз тинчир экан?

Директор жавоб берди:

— Бепошна пойафзаллар ишлаб чиқариш лозим.

ОЛМА ТЕРИШ

Ўқитувчи бир ўқувчидан сўради:

— Олмани қай вақтда териш маъқул?

Ўқувчи жавоб берди:

— Боғ қоровули бирон ёққа кетганда.

МАМНУНЛИК

Афанди мажлис залида ўтириб ўзидан-ўзи шукур, шукур деяверди.

— Афанди, — деди ёнида ўтирган киши, — нега ҳадеб шукур деяверасиз.

Афанди жавоб берди:

— Хайриятки одамнинг қулоғи иккита, бемаза лекциялар, нутқларни эшитганингда бу қулоғингдан кириб, у қулоғингдан чиқиб кетаверади. Шунга шукур қиляпман.

ХУРРАКЧИ ҚОРОВУЛ

— Ҳой, Ғофилбой, буғдойзорда бунча қаттиқ хуррак тортиб ухлайсан?

— Билмайсизми, қоровулман-ку, буғдойзорни чумчуқдан қўриқлайман.

КИМНИНГ ҚИЗИ КИЧИК

Бир киши қимматбаҳо мато билан тикувчига келибди. Тикувчи матони ўлчаб кўриб, ўша заҳоти «етмайди» дебди. Ҳалиги киши ўша мато билан уч-тўрт жойга борибди ва юқоридагидек жавоб олибди. Ниҳоят бир тикувчи унга «бемалол етади» дебди ва кўп ўтмай кийим ҳам тикиб берибди. Ҳалиги киши кийимни мамнуният билан кийиб олибди. Ўша куни у бир қизчанинг эгнида худди шу матодан тикилган кийимни кўриб:

— Кимнинг қизисан? — деб сўрабди.

— Фалон тикувчининг қизиман, — дебди ҳалиги қизча.

Кийим тиктирган одам шу заҳоти тикувчига учрашибди:

— Сиздан олдин шаҳардаги ҳамма тикувчиларга матони кўрсатганимда «етмайди» дедилар, сиз «етади» дедингиз ва ҳатто, шу матодан қизчангизга кийим ҳам тикиб берибсиз. Бунинг сири нимада?

— Бунинг сири йўқ, — дебди тикувчи. — Менинг қизим ҳали кичкина, келтирган матонгизнинг ортгани унга бемалол етарди. Менимча, сиз аввал учрашган тикувчиларнинг қизлари каттароқ бўлсалар керак.

ЖЎРАЧИЛИК

Фузайл исмли бир кишига «ҳўкиз» лақаби қўйилган бўлиб, уни ҳамиша «Фузайл-ҳўкиз» дер эканлар. Кунлардан бир кун анча одам сайрга чиқибди. Ўша куни «Фузайл-ҳўкиз» кўпчиликдан ажралиб орқада қолиб кетибди. Бошқалар уни анчагача интизорлик билан кутибдилар. Фузайл тахминан бир соатлардан ўз шерикларига етиб олибди. Шериклари ундан сўрашибди:

— Нега бунчалик орқада қолиб кетдингиз?

— Йўлда бир қассоб жўрамни учратдим, — дебди Фузайл. — бироз гурунглашдик.

— Жуда қизиқ-ку, — дебди улфатлардан бири. — Ахир, ҳўкиз ҳам қассоб билан жўра бўладими?

Тожикчадан
О. ҲУСАНОВ,
таржимаси.

МАЛИКА АЛ-ФАСИЙ,
Марокаш ёзувчиси.

ҚУРБОН

Ҳикоя

Футейтам отасини эслай олмайди. Отаси вафот этганида у эндигина икки ёшга тўлган эди. Бироқ қизчага онаси, холаси ҳамда Муҳаммад амаки деган поччаси унинг етимлигини билдирмадилар.

Қизча йилдан-йилга тўлишиб, гўзаллашиб борди. Қишлоқ йигитлари унинг чиройига маҳлиё бўлиб боқсалар, ўспиринлар эса чаманзорнинг бу нафис гули қачон очиларкин, деб сабрсизлик билан кутардилар. Футейтамнинг ҳаёлига йигитлар ҳақидаги фикр ҳали ҳатто келмаган ҳам эди. Қизча шод ва ташвишсиз эди. У тез-тез дугоналари билан унча баланд бўлмаган қирғоқдаги катта зайтун дарахтининг тагида тўпланишиб ашула айтишар, ўйнашар, дарёда чўмилишарди.

Бир куни холаси касал бўлиб қолиб, Футейтам сув бўйига келолмади. Ҳамма, бемор тузалиб қолар, деб умид қиларди. Бироқ беморга бу ёруғ дунёда ортиқ қийналиш насиб бўлмади. Холасининг ўлими оиладагилар учун ҳақиқий катта қайғу бўлди. Ҳаммадан кўпроқ Футейтам йиғлади. У холасини ўз онасидек яхши кўрарди. Футейтам онасининг зиммасига қизидан ташқари энди марҳум синглисининг эри — қартайган ва эзма Муҳаммаднинг ҳам ташвиши тушди. Бироқ Муҳаммаднинг тутзор, зайтунзор, узумзор ҳамда бир неча бош қорамоли бор эди. Ношукурчилик қилмаса ҳам бўлади — Футейтам билан онаси қийинчиликсиз яшашарди.

Дунёда ҳеч нарса ярани вақт каби битира олмайди. Кунлар ўтди, у билан бирга қайғу ҳам узоқлаша борди. Футейтам чеҳрасида яна табассум кўринди, у озми-кўпми ўз аслига келди. Шуниси борки, у ҳали ўн иккига ҳам тўлмаган гўдак эди.

Иссиқ кунларнинг бирида қизлар одатдагидек зайтун дарахти остида қувнашар, сувда чўмилишар, қаттиқ-қаттиқ кулишарди. Шу вақт Футейтамни онаси чақириб қолди:

— Футейтам! Уйга!

Қизча онаси томон югурди.

— Оҳ, худо! У ҳам қизчалар билан ўйнаяпти! — хитоб қилди она. — Энди сен кичкина эмассан. Сени мен унаштириб қўйдим, қизим!

Футейтам кутилмаган бу гапдан гангиб қолди.

— Қайлиғинг Муҳаммад амакинг бўлади! — қатъий айтди онаси.

— Оҳ, шўр пешона! Оҳ шўрим! — деб қиз шундай қаттиқ қичқирдики, ҳатто дугоналари ҳам ўйинларини тўхтатиб Футейтам томонга қарадилар.

Шу куни Футейтам тоққа кетиб қолди. У бир ўзи ал-Каддиянинг ёнбағрларида тентирар, баъзан булоқ бошида тўхтаб олов бўлиб ёнаётган юзини муздек сувда ювarди. Қуёш ботди, кеч кирди, бироқ, қиз водийга қайтишни ўйламасди. Онаси қизини қидириб тоққа чиққанда Футейтам ўзини унинг бағрига ташлади. Қиз йиғлади, эрга бермаслигини ялиниб-ёлбориб илтижо қилди. Онаси эса тош каби турар эди.

— Унга турмушга чиқмайман! — деб қичқирди тоқати тоқ бўлган Футейтам.

— Гапингни эшитишни ҳам истамайман! — аччиғланди онаси.

Футейтамнинг кўз олди қоронғилашиб кетди. У умрида биринчи маротаба онасининг шафқатсизлигини кўриб турган эди. Қиз тун бўйи мижжа қоқмай, худодан марҳамат қилишни илтижо қилиб чиқди.

Онаси эса ҳалжонланмас эди: қизнинг ўз эркига қарши боришга ботинмайди, фақат расмий никоҳни тезроқ ўтказиш керак, деб ўйларди. Муҳаммад Футейтамни тезроқ бағрига босишга шошиларди. Қиз қанчалик қаршилик қилса, унинг эҳтироси шунчалик кучаярди. Шундай қилиб чол тўйни келаси ҳафтага белгилади.

Футейтам онасининг тўйга қанчалик шошаётганини кўриб касал бўлиб қолди. Бироқ бу ҳол қариндош-уруғларни фақат шошилтирди, холос. Эй худо, ишқилиб ўзинг асра, тўй бузилмасин.

Никоҳ куни етиб келди. Сеп ва совғалар жойланди, меҳмонлар тўпланишди, қизлар йиғлайвериб қовоқлари шишиб кетган келинни овута бошладилар. Тўй маросимига киришишга фурсат етди. Шу вақт Футейтам ўртоқларини бир неча дақиқага холи қолдириб, яширинча қўшнисиникига қочди.

— Робия холажон, мени ҳимоя қилинг! Худо раҳмат қилган бобонгиз руҳи ҳаққи ёлбораман! Ёш ўғлингиз ҳаққи ёлбораман! Жон холажон! Уйингиздан жой беринг, бўлмаса ҳалок бўламан!

Робия қизга раҳми келиб, уни юқорига — эрининг хонасига олиб кирди.

Келинни сўрашди, бироқ у йўқ. Футейтамни боғдан, анҳордан, ҳамма ёқдан қидирдилар. Қариндошлардан кимдир айтиб қолди.

— У Робияникидан бошқа ерда эмас.

Меҳмонлар Муҳаммад бошчилигида Робияникига йўл олишди.

— Футейтамни яхшиликча чиқариб юбор! — талаб қила бошладилар улар. — Бўлмаса уни куч билан олиб кетамиз.

— Меникида ҳеч ким йўқ! Уйда бир ўзимман, — жавоб қилди Робия.

— Биз устингдан оқсоқолга арз қиламиз!

— Боринг, арз қилаверинг! Эрим уйда йўқ, ҳеч кимни қўймайман.

Эртаси куни тонгда Робия Футейтамга:

— Бундан кейин меникида туришинг мумкин эмас. Тўй вақти ўтиб кетди! Энди қўрқишнинг ҳожати йўқ, уйингга қайт, — деди.

Уйқусизликдан азоб чеккан, мункиллаган куёв қўшнисиникидан чиқиб келаётган қочоқни биринчи бўлиб кўрди. Шу заҳотиёқ у Футейтамнинг онаси билан биргаликда оқсоқолга арз қилиш учун шошилди.

— Яхшиси судьяга бораqол! — маслаҳат берди Робиянинг эридан чўчиган оқсоқол Муҳаммадга. — Сенинг ишингни шариатга қараб ҳал қилиш керак.

— Қиз менинг қўлимда — уйда қамоқда ўлтирган бўлса, — ўйлади Муҳаммад. — Ортиқча ташвишнинг нима кераги бор. Бироқ у уйга қайтиб келса, Футейтам яна йўқ.

Фақат орадан тўрт кун ўтгандан кейингина подачи моллар ўтлайдиган узоқдаги ўт-ўланлар орасидан очлик ва чарчаганликдан силласи қуриб ётган қизни топиб олди. У Футейтамни таниди ва ёрдамга одамларни чақирди. Улар қизни уйга олиб кетдилар.

Футейтамнинг топилганлик хабари тезда бутун қишлоққа ёйилди. Қўшнилар Муҳаммаддан бахтсиз қизни кечиришни сўрадилар:

— Тўйдан воз кеч! Қара, бечора аранг тирик, қандай қилиб эрга чиқади.

— Буни қаранг, қандай олижаноб кишилар-а, менинг қайлиғимга ачиняптилар! — аччиқланди чол. — Тақдирда нима бўлса, шуни кўради! Унашилганимдан ҳеч қачон воз кечмайман!

Футейтам бир оз тузалгач, қишлоқни буткул ташлаб кетишга қарор қилди.

Футейтам эрталаб Сабу дарёсига етиб келди. Ҳамқишлоқларининг ҳикояларидан у дарёнинг қуйи оқимида афсонавий Фес шаҳри борлигини биларди. Қиз ажойиб ҳаёлларга ғарқ бўлди. Мана у тинчгина бошпана топадиган гўзал шаҳар! Футейтам қирғоқ бўйлаб дадил юриб кетди ва тез орада шаҳар дарвозаларини кўрди. Бироқ қизиқ, у ҳеч қандай шодликни сезмади. Уни сершовқин кўчалар ва катта-катта уйлар ҳайратга солди. Қиз анчагача қаерга боришини билмай гангиб турди. Сўнг авлиё Идрис қабрига олиб борадиган йўлни сўради.

Футейтам кўзлари жиққа ёшга тўлганидан қаршисида турган қабрни кўрмас эди. Фақат эндигина у ёлғизликнинг аламини ҳақиқий ҳис қилди.

— Нимага йиғлаяпсан қизча? — деб сўради Футейтамдан бир йўловчи.

У қиздан борадиган жойи йўқлигини эшитгач, унга ўз уйида оқсочлик хизматини таклиф этди. Бироқ хўжайиннинг хотини эрини чиройли қиздан рашк қилиб, тез орада Футейтамнинг жавобини бериб юборди. Футейтам яна кўчада қолди. У доимий иш топишга жон-жаҳди билан уринарди. Хизматкорлик кетидан қувиб у уйдан уйга ўтиб юрди ва ниҳоят қўлдан-қўлга ўтадиган суюқ оёққа айланди...

Футейтам қашшоқлик, шафқатсизлик ва таъмагирлик ҳукм сурган дунёда ягона қурбон эмас эди.

Русчадан СУРЪАТ таржимаси.

РАССОМ ТАБАССУМИ

Ит: — Учириб қўй! Менинг эгам бировларнинг наъмасига учадиганлардан эмас.

Автограф

А. ХОЛИҚОВ расмлари.

«Чархпалак» ремонт.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

Тошкент оқшоми 3-бет

27 АПРЕЛЬ, 1968 Й.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

28

АПРЕЛДА
ЯКШАНБА

Биринчи

6.15 Тонгги концерт.
7.45 «Оила ва мактаб» деган эшиттириш (ўзбекча).
8.25 Бахтиёрлик қўшиқлари.
9.30 Композитор С. Жалил асарларидан концерт.
10.30 Шарқ куйлари.
11.15 «Табассум» радиожурнали.
12.15 «Эрталабки салом» (Москва).
13.30 Музикали эшиттириш.
15.00 Хатларингизга жавоблар (ўзбекча).
15.10 Сиз ёқтирган артистлар концерти.
17.40 Экран янгиликлари.
18.00 ФУТБОЛ. «Пахтакор» — «Черноморец» (Одесса). «Пахтакор» стадионидан олиб эшиттирилади.
19.20 «Музикали глобус».
20.00 «ЁШЛИК» радиостанциясининг программаси.
20.30 Енгил куйлар (ўзбекча).
21.00 Дунё харитаси олдида (ўзбекча).
21.10 Пахтакорлар учун дам олиш концерти.
22.20 «Табассум» радиожурнали. Такрорий эшиттириш.
23.10 «Хайрли кеч» деган концерт.

Иккинчи

8.25 Совет Иттифоқи санъат усталарининг концерти.
9.15 «Саломалайкўм» радиожурнали. Шанба кунги программа қайтарилади.
19.00 Мақомлардан парчалар.
19.30 Рақс куйлари.
20.00 «Юность» радиостанциясининг программаси (Москва).
21.00 Дам олиш концерти (тожикча).
21.30 Навоий номли театр артистларининг концерти.

Учинчи

14.00 К. Данькевич. «Богдан Хмельницкий» операси.

Теле-видение

28

АПРЕЛДА
ЯКШАНБА

Биринчи

(3-КАНАЛ)

10.55 Эшиттиришлар программаси.

Рус тилида:

11.00 Болалар учун мультфильм.
11.20 «Колокольчик» клуби.
11.50 «Ўша январда». Бадиий телевизион фильм.

Ўзбек тилида:

13.00 Ўқувчилар учун. «Ёш куч» спорт эшиттиришлари программаси.
13.30 «Орадан қанча йиллар ўтиб кетди». Бадиий фильмнинг иккинчи серияси.
14.35 «Буни ҳар ким билиши керак» (рус тилида).
16.00 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

16.05 «Эртак кетидан эртак». «Навоий элларда, диллларда».
17.00 ФУТБОЛ. «ПАХТАКОР» — «ЧЕРНОМОРЕЦ» (Одесса). Танаффус вақтида телевизион янгиликлар.
18.45 Бадиий фильм (рус тилида).
20.00 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

20.05 «Ёшлик» студияси кўрсатади. ВЛКСМ 50 йиллиги олдидан. «Азамат ўлка ёшлари».
21.05 Телевизион янгиликлар.
21.20 «Тановор тароналари». Музикали лавҳалар.

Иккинчи

(5-КАНАЛ)

11.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Студентлар учун олий математикадан ўзбек ва рус тилларида машғулот.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

13.00 Карл Маркс туғилган куннинг 150 йиллиги олдидан. «К. Маркснинг оилавий альбоми».
13.30 Архитектура ёдгорликлари.
14.00 Ўсмирлар учун. «Изловчилар» телеклуби.
15.00 Карл Маркс халқаро ишчилар ҳаракати бирлиги учун курашда.
15.20 Болалар учун эшиттириш.
16.00 «Прогресс». Интервидение журнали.
16.30 Тасвирий санъат ҳақида эшиттириш.
16.45 «Хотин-қизлар, сизлар учун» тележурнали.
17.15 Совет Армияси ва Флоти жангчилари учун. «60 минг километр» деган эшиттириш.
18.00 Хоккей бўйича СССР биринчилиги. «СПАРТАК» (Москва) — ЦСКА. В. И. Ленин номидаги Марказий стадиондан олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида телевизион янгиликлар.
20.30 Рангли телевидение программаси.
21.30 Музикали киоска.
22.00 «Оила». Ленин комсомоли номидаги Москва театрининг спектакли.
24.00 «Етти кун». Халқаро программа.
00.45 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

(9 КАНАЛ)

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

Қирғиз тилида:

17.00 Экран — кичкинтойларга.
17.10 «Чўпон». Киноочерк.
17.30 «Қирғиз санъати усталари».
18.00 К. Маркс туғилган куннинг 150 йиллиги олдидан. «Тезислар».
18.20 «Денгиз ва тоғлар оша» деган эшиттириш.
19.10 Қомус куйлари.
19.40 Эшиттиришлар программаси.

Рус тилида:

19.45 Болалар учун эшиттириш.
20.25 Киносаёҳатчилар альманахи.
20.45 Жасурлар ҳақида эшиттириш.
21.00 Якшанба калейдоскопи.

КИНО

27 АПРЕЛДА

Анна Каренина — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кечқурун).

Сув париси тасвирланган узук— «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ДРУЖБА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Биринчи курьер — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кечқурун), НАВОИЙ номли (кеч соат 6-40 минут ва 10 да).

Оқибат — НАВОИЙ номли (кеч соат 8-20 минутда).

28 АПРЕЛДА

Анна Каренина (кенг форматли, икки серияли фильм) — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Сув париси тасвирланган узук — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ДРУЖБА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Биринчи курьер —«ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (эрталаб соат 11-40, кундуз 3-20, кеч 6-40 минут ва 10 да).

Оқибат — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10, кундуз 1 ярим, 8 ва кеч 8.20 минутда).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИ

27 апрель кечқурун, 28 апрель кечқурун, 3 ва 10 майда ВЛКСМнинг 50 йиллигига бағишланган

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

Р. ЭШМУРОДОВ

БЎРОН ҚУШИ

(3 пардали драма)

Режиссёр— Н. ОТАБОЕВ

Рассом — Г. БРИМ

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 27/IV да **Флория Тоска**, 28/IV да кундуз **Семурғ**, кечқурун **Фауст**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/IV да **Гавҳари шамчироқ**, 28/IV да **Ёшликда берган кўнгил**.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 28/IV да **7—10синф мактаб ўқувчилари учун музикали лекторий абонементи бўйича ОЛТИНЧИ КОНЦЕРТ-ЛЕКЦИЯ.** Музика тингловчи ёшларнинг талабларига мувофиқ суҳбатли-концерт. **Лектор— Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, музикашунос Илёс Акбаров.** Концерт-лекция кундуз соат 12 да бошланади.

29/IV да **Музика ҳаваскорлари учун 6-абонемент бўйича Олтинчи концерт-лекция. КАРА КАРАЕВ** (туғилган кунининг 50 йиллиги муносабати билан). **Лектор — Полина Ройтенберг.** Концерт-лекция кеч соат 8 да бошланади.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРНИНГ

байрам кунларидаги

РЕПЕРТУАР ПЛАНИ.

1/V да — кундуз соат 12 да. **ЖОН ҚИЗЛАР**, соат 4 да **КАТТА КОНЦЕРТ**, кеч соат 8 яримда **ЁШЛИКДА БЕРГАН КЎНГИЛ**, ёзги бинода кеч соат 9 да **КОНЦЕРТ**.

2/V да — кундуз соат 12 да **ГАВҲАРИ ШАМЧИРОҚ**, соат 4 да **КАТТА КОНЦЕРТ**, кеч соат 8 яримда **ГАВҲАРИ ШАМЧИРОҚ**, ёзги бинода кеч соат 9 да **КАТТА КОНЦЕРТ.**

3/V да — кундуз соат 12 да **ТОШБОЛТА ОШИҚ**, кеч 8 яримда **МАХТУМҚУЛИ.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

1, 2 майда

БАЙРАМ КОНЦЕРТИ

Концертда Ўзбекистон ССР халқ артисти **Қундуз МИРКАРИМОВА, Фахриддин УМАРОВ, Зокир СУЛТОНОВ, Исхоқ КАТАЕВ, СОРА ШУКУРОВА, Равшан МУМИНОВА, Тўхта НАЗАРОВА, Дилбар АБДУЛЛАЕВА, Ўзбек халқ чолғу ансамбли,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Карим АЛИЕВ, Ғафур АЗИМОВ, Аббос БАҲРОМОВ, Азиз МУЛЛАХОЛОВ, Умар ҲАМИДОВ, Турсун УТБОСАРОВ, Убайдулла ХУЖАЕВ** қатнашадилар.

Программани Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Муҳаббат МУСАЕВА** олиб боради.

Концерт 1 майда кеч соат 9, 2 майда кундуз 1 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида соат 12 дан сотилади.

ХАРИДОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

ШАҲАР САВДО ТАШКИЛОТЛАРИ

май олди кунларида саноат ва озиқ-овқат молларининг кенг

САВДОСИНИ ЎТКАЗАДИ

28 апрель якшанба куни ҳамма саноат моллари магазинлари ишлайди.

29, 30 апрелда озиқ-овқат магазинлари кеч соат 12 гача, саноат моллари магазинлари эса кеч 10 гача ишлайди.

Сизларни 1 Май — Баҳор байрами билан табриклаймиз ва магазинларимизга таклиф қиламиз.

Хуш келибсиз!

Тошкент шаҳар ижроия комитетининг савдо бошқармаси.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

«УЗЭНЕРГОСБИТ»

счёт дафтарчалари тугаётган абонентлардан

СЧЕТ ДАФТАРЧАЛАРИНИ ОЛИШ УЧУН

абонент хизматига қуйидаги адресга мурожаат қилишларини: Тошкент шаҳар, 1 Май кўчаси, 101 уй, ёки хат, ёки қуйидаги телефонлар бўйича: В-329-56, В-9-19-241, В-3-78-60 абонент номери, фамилияси, адреси ва счётчикнинг сўнгги кўрсатишини маълум қилишларини

СЎРАЙДИ

Абонент хизмати ҳар куни эрталаб соат 9 дан кеч 7 гача, шанба куни кундуз соат 5 гача ишлайди. Дам олиш куни — якшанба.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР:

1968 йил 8 май кундуз соат 3 да, Тошкент халқ хўжалик институти илмий совети мажлисида (Олмазор кўчаси, 183-уй) иқтисод фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

В. Л. Пшеничник: «Ўзбекистондаги омонат кассалар» деган темада;

И. А. Мамедов: «Озарбайжон ССР Мугано — Сальян зонасида пахтачиликнинг ривожланиш перспективалари ва ҳозирги замон ҳолати (Саатлии ва Сибирobод районлари мисолида)» деган темада.

Диссертациялар билан институт кутубхонасида танишиш мумкин.

1968 йил 8 май кундуз соат 1 да, Тошкент давлат медицина институти педиатрия ва санитария-гигиена факультетларининг илмий совети мажлисида (морфология корпуси, 1-зал) медицина фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Л. И. Хўжаева: «Ошқозон-ичак касалликларини даволашда Чортоқ тузини қўллаш» деган темада;

А. Шодмонов: «Тошкент шароитида тожсимон томирлар атеросклерози касаллари организмининг B_6 ва B_{12} витаминлари билан таъминланиши ва уларнинг даволашда ишлатилиши» деган темада.

* * *

8 май кундуз соат 1 да Тошкент давлат медицина институтининг даволаш ва стоматология факультетлари илмий совети мажлисида (морфология корпуси, 2-зал) медицина фанлари доктори деган илмий даражани олиш учун

С. С. Азизова: «Стофантидин юрак гликозидларининг коронар томирларида экспериментал қон айланишининг ўзгаришига таъсири» деган темада;

* * *

15 май кундуз соат 1 да, Тошкент давлат медицина институтининг умум илмий совет мажлисида (морфология корпуси, 1-зал) медицина фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

С. Б. Матвеев: «Экспериментал триходесмотоксикозда гистохимик ва иммунологик ўзгаришлар» деган темада;

* * *

22 май кундуз соат 1 да, Тошкент давлат медицина институтининг даволаш ва стоматология факультетлари илмий совети мажлисида (морфология корпуси, 2-зал медицина фанлари доктори деган илмий даражани олиш учун

Т. Н. Позднякова: «Сийдик тошларини тирикликда парчалаш ва эритиб юборишнинг йўллари ҳамда имкониятлари ҳақида» деган темада;

* * *

22 май кундуз соат 1 да, Тошкент медицина институти педиатрия ва санитария-гигиена факультетларининг илмий совети мажлисида (морфология корпуси, 1-зал) медицина фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

А. Т. Шарифхўжаев: «Сурункали бруцеллез касаллигини комплекс даволашда гемотерапиянинг аҳамияти» деган темада;

О. Н. Успенская: «Витишго касалларини даволашда чиқазиладиган фуранокумарин препаратлари натижасини кузатиш ва уларни бир қанча тери ҳамда жигар функциясига таъсири» деган темада.

Диссертациялар билан институт кутубхонасида танишиш мумкин (К. Маркс кўчаси, 103-уй).

1968 йил 15 май кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг химия ва химия технологияси бўйича бирлашган илмий совети мажлисида (Черданцев кўчаси, 19-уй, химия институтлари мажлислар зали) химия фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

М. Ш. Тоиров: «Триацетилцеллюлоза толаларини структур модификациялашнинг баъзи қонуниятларини ўрганиш» деган темада;

В. Я. Мишин: «Карбонат ва ишқор эритмаларини потенциометрик текшириш» деган темада.

* * *

1968 йил 12 май эрталаб соат 11 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институтининг илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, 1-қават, фойе) фалсафа фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

М. Х. Хасанов: «Структура ва функциянинг организмда бир-бирига бўлган алоқасининг фалсафий аспекти» деган темада.

А. А. Файзиев: «Генетик коднинг ечилиши ва унинг фалсафий аҳамияти» деган темада.

Диссертациялар билан академия кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

1968 йил 22 май кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг геология ва геофизика фанлари бўйича бирлашган илмий совети мажлисида (академик Сулаймонова кўчаси, 33-уй, Х. М. Абдуллаев номли Геология ва геофизика институти конференцзали) геология-минералогия фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Б. Абдуллаев: «Сурхондарё ҳавзасидаги бўр ётқизиқларининг литология ва геохимияси ҳамда уларнинг нефть ва газ билан боғлиқлиги» деган темада.

А. Палибеков: «Марказий Устюрт ва унга яқин районларнинг юра ва бўр ётқизиқларининг литологияси ҳамда уларга нефть ва газнинг боғлиқлиги» деган темада.

Диссертациялар билан Геология ва геофизика институтида танишиш мумкин (академик Сулаймонова кўчаси, 33-уй).

МАРКАЗИЙ УНИВЕРМАГДА

БАҲОР БАЙРАМИ—1 МАЙГА СОВҒАЛАР УЧУН ҲАР ХИЛ МОЛЛАР БОР:

ЕДГОРЛИКЛАР, АТТОРЛИК - АТИР - УПА МОЛЛАРИ, ХОТИН-ҚИЗЛАР ВА ЭРКАКЛАР ПАРДОЗИ БУЮМЛАРИ, ЭРКАКЛАР ВА ХОТИН-ҚИЗЛАР ЛИБОСИ, ЭРКАКЛАР ВА ХОТИН-ҚИЗЛАР ПОЙАФЗАЛИ, ИП ГАЗЛАМА, ИПАКЛИ, ЖУН ВА ЗИҒИР ТОЛАСИДАН ТУҚИЛГАН ГАЗМОЛЛАР, УСТКИ ВА ИЧКИ ТРИКОТАЖ, МАДАНИЙ МОЛЛАР ВА СТОЛНИ СЕРВИЗЛАШТИРИШ БУЮМЛАРИ.

28 АПРЕЛЬ— ЯКШАНБА КУНИ МАГАЗИН ЭРТАЛАБ СОАТ 10 ДАН КЕЧ 8 ГАЧА, 29 ВА 30 АПРЕЛДА — ЭРТАЛАБ СОАТ 10 ДАН КЕЧ 10 ГАЧА ИШЛАЙДИ.

1, 2, 3 МАЙДА МАГАЗИН ИШЛАМАЙДИ.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4-бет

«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ»— орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ. Коммутатор — В3-02-49 дан В3-02-58 гача, редактор ўринбосарлари — В3-29-33 В3-29-00; масъул секретарлар — В3-27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — В3-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — В3-27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — В3-29-35; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — В3-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — В3-27-57; ахборот бўлими — В3-65-57; эълонлар бўлими — В3-81-42.

27 АПРЕЛЬ, 1968 Й. Р. 05866. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 2395.